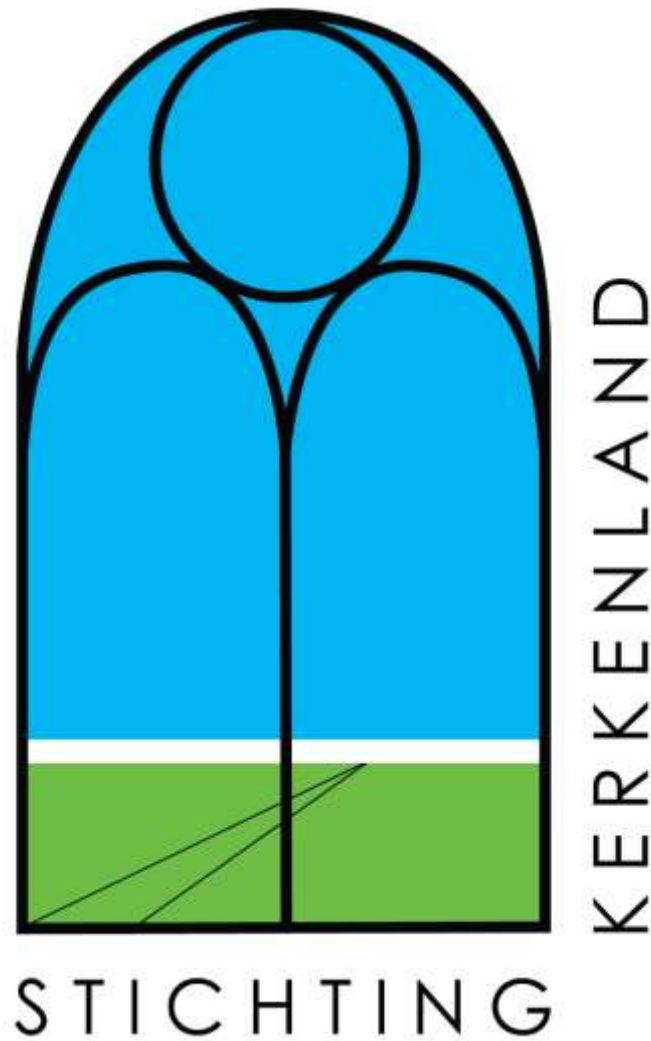

Stichting Kerkenland

Jaarverslag 2024

Stichting Kerkenland, jaarverslag 2024

1. Gegevens

Stichting Kerkenland
Krugerplein 8B
1091 KX Amsterdam
info@stichtingkerkenland.nl
www.stichtingkerkenland.nl
KvK nummer: 55839177
Fiscaal nummer: 851880034
Fiscale status: Culturele ANBI

2. Bestuur

MSc. L.G.J. (Lodewijk) Wesselink, - voorzitter
ir. W.J.A. (Nanette) de Jong – secretaris
drs. C.H. (Chris) Schaapman – lid

3. Belonings- en financieel beleid

Bestuursleden van de stichting ontvangen geen beloning.

Geld onder beheer van Stichting Kerkenland wordt aangehouden op een spaarrekening en rekening courant bij ABN Amro bank. Stichting Kerkenland besteedt geld uitsluitend ter ondersteuning en/of realisatie van projecten die direct verband houden met de doelstelling van de stichting zoals hieronder omschreven. Deze projecten kunnen geïnitieerd en uitgevoerd worden door de stichting zelf, of door een derde partij. De totstandkoming en voortgaand onderhoud van de kerken database en digitale kerkenkaart -waarover meer te lezen op onze website- is de grootste constante van onze stichting.

Het grootste deel van onze inkomsten wordt gegenereerd door giften en donaties van particulieren. Sinds oprichting in 2012 is dat bijna 90% van de totale inkomsten. Het restant van de inkomsten bestaat uit giften van cultuurfondsen, en baten als tegenprestatie voor het beschikbaar stellen van onze kennis aan overheidsorganen, kerkgenootschappen of private partijen.

4. Doelstelling, beleid en werkzaamheden

Stichting Kerkenland heeft als statutair doel de bevordering van:

- a) het vergaren, ontwikkelen en verspreiden van kennis
- b) onderhoud
- c) herbestemming

van bedreigde kerken, synagogen en andere waardige religieuze gebouwen. Het actuele beleid is voornamelijk gericht op onderdeel a) *het vergaren, ontwikkelen en verspreiden van kennis van bedreigde kerken, synagogen en andere waardige religieuze gebouwen*. Hiermee is Stichting Kerkenland in de praktijk een kennis instituut, en beogen wij met onze kennis in algemene zin een bijdrage te leveren aan ook de onderdelen onderhoud en herbestemming.

De belangrijkste en meest concrete bijdrage die wij op voortgaande basis doen, is de instandhouding van een digitaal kerkenbestand met bijbehorende 'kerkenkaart', met daarin een schat aan informatie over duizenden kerken in het Nederlandse kerkenlandschap. Dit project is in eerste instantie uitgevoerd in samenwerking met het Historisch Documentatie Centrum van de Vrije Universiteit Amsterdam in de periode 2012 - 2018, als onderdeel van een promotie onderzoek naar de geschiedenis van de Nederlandse kerkbouw in de periode 1800-1970. Dit onderzoek -en daarmee ook het opstellen van de database- is uitgevoerd door Dr. Herman Wesselink.

Tegelijk met de afronding van het onderzoek is de kerken database gelanceerd in 2018. Deze is online publiek toegankelijk, via onze website www.stichtingkerkenland.nl kunt u deze bekijken. Nu deze eenmaal is gelanceerd, dient de database op voortgaande basis te worden onderhouden, bijgewerkt en ook uitgebreid. Dit doet Stichting Kerkenland. De hosting van het platform wordt gefaciliteerd door de Vrije Universiteit Amsterdam op haar Geoplaza platform.

Tevens stellen wij op ad hoc basis de onderliggende data van de kerkenkaart beschikbaar aan derden. Indien het gebruik van de data is ten behoeve van aantoonbaar wetenschappelijke en/of algemeen belang doeleinden, dan stellen we de data gratis beschikbaar. Wel vragen wij op voorhand enige informatie over het (wetenschappelijk) doeleinde, zoals een onderzoeksvoorstel of resumé van het onderzoek. Tevens is aan gratis beschikbaarstelling de voorwaarde verbonden dat Stichting Kerkenland de resultaten van het onderzoek of analyse mag inzien en ook op de website mag publiceren, ter vrije inzage van het publiek en ten behoeve van het algemeen nut. Indien het gebruik van de data is ten behoeve van een commercieel doel, dan vragen wij de gebruiker een bijdrage te doen aan onze stichting, ten behoeve van het voortgaande onderhoud van de database.

Vervolgens zetten wij ons in voor het gedachtegoed kerkbehoud en oplossingen daarvoor, en de bijbehorende brede maatschappelijke discussie. Dit doen wij middels deelname aan symposia, het geven van lezingen, en een actieve Instagram pagina.

Op projectbasis stellen wij onze kennis ook beschikbaar aan derde partijen zoals overheidsorganen, kerkgenootschappen, stichtingen of private partijen uit de kerkelijk erfgoedsector.

5. Projecten

5.1 In 2024 uitgevoerde projecten

5.1.1 Kerken database

Na het verhelpen van een hardnekkig IT probleem in 2023, hebben wij in 2024 de kerken

database geheel bij kunnen werken. Concreet wil dat zeggen; informatie updates invoeren over nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van functie, eventuele sluiting voor de eredienst, en herbestemming van Nederlandse kerkgebouwen. Hierdoor is de informatie over het Nederlandse kerkenlandschap op onze digitale kerkenkaart weer beter up to date. Het bijhouden van de database is een voortgaand proces, aangezien het Nederlandse kerkenlandschap behoorlijk in beweging is, met helaas veel sluitingen voor de eredienst, echter gelukkig ook veel waardevolle herbestemmingen.

Sinds 2021 werken wij nauw samen met Kerk & Co, een private partij uit de kerkelijk erfgoed sector. Met respect voor de gemeenschap, de kerkelijke waarden en het kerkgebouw zelf, helpt Kerk & Co. kerkgemeenschappen met de uitdagingen ten gevolge van teruglopend kerkbezoek; Budget optimalisatie aan de inkomsten- en uitgavenkant, geschikte nevenfuncties voor het kerkgebouw, algemeen advies, waardebeoordelingen, indien onvermijdelijk verkoop en/of volledige herbestemming van het kerkgebouw, et cetera.

Een onderdeel van de hierboven genoemde samenwerking met Kerk & Co, is het verder uitbouwen en verbeteren van de kerken database. Los van onze Stichting Kerkenland database, heeft Kerk & Co dezelfde ambitie. Daarnaast zijn er momenteel in Nederland verschillende andere organisaties met een kerken database dan wel data platform.

Eén van die andere organisaties is de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Stichting Kerkenland heeft in 2019 een belangrijke rol gespeeld bij de totstandkoming van deze RCE database, in die zin dat de Stichting Kerkenland database een belangrijke bouwsteen geweest is voor de RCE database. Vervolgens is deze verder uitgebreid en uitgebouwd door de RCE.

Stichting Kerkenland en Kerk & Co zijn van mening dat het niet efficiënt is, en beter voor de kwaliteit van de database, als we de energie en middelen bundelen ten behoeve van één en dezelfde database, in plaats van dat meerdere organisaties ieder hun eigen database maken en bijhouden. Zodoende maken wij ons hard voor een integrale database die boven de organisaties uitgaat, voor het algemeen belang van de kerkelijk erfgoed sector. Helaas is dit geen gemakkelijke lobby. In recente jaren hebben wij helaas nog zonder succes enkele organisaties benaderd, waaronder de RCE en de eigenaren van Reliwiki; Stichting BOEi en Donatus. We hebben deze partijen nog niet kunnen enthousiasmeren voor onze visie.

Echter zijn wij overtuigd van het nut ervan voor de kerkelijk erfgoed sector, dus wij laten het idee niet los. Een gehoopte gesprekspartner over een dergelijke integrale database is de RCE, gezien haar gewicht en gezien de historische verwevenheid van de Stichting Kerkenland database met die van de RCE, zoals hierboven in deze paragraaf omschreven..

In de praktijk zullen wij voor zolang als nodig de Stichting Kerkenland database op eigen kracht instand houden zoals ze is. Tot het moment dat we de integrale database hebben kunnen bewerkstelligen, zullen wij zelf onze eigen Stichting Kerkenland database bijhouden op basis van ontwikkelingen in het Nederlandse kerkenlandschap. Denk daarbij aan ontwikkelingen zoals nieuwe herbestemmingen van kerkgebouwen, en kerken die door teruglopende bezoekersaantallen gedwongen hun deuren moeten sluiten voor de eredienst.

5.1.2 Waardestellingen en omschrijvingen kerkgebouwen

In 2024 hebben wij wederom bij mogen dragen aan kennis bij lokale overheden en uitvoerende instanties over kerkgebouwen onder hun beheer, door middel van het opstellen van waardestellingen en omschrijvingen van een aantal kerkgebouwen. Deze kennis is belangrijk voor lokale overheden en uitvoerende instanties ten behoeve van beleidsbeslissingen op dit gebied.

In opdracht van Kerk & Co hebben wij medio 2024 voor de parochie Kortenhoef, Ankeveen en Nederhorst den Berg korte beschrijvingen van de kerkgebouwen in deze gemeenten aangeleverd. Het betreft het exterieur van de St. Antonius van Paduakerk in Kortenhoef, de St. Martinuskerk in Ankeveen en de Maria Hemelvaartkerk in Nederhorst den Berg. Daarnaast hebben we per kerkgebouw enkele architectonisch vergelijkbare kerken elders in het land genoemd.

5.1.3 Lezingen en symposia

Met regelmaat draagt Dr. Herman Wesselink namens Stichting Kerkenland lezingen voor bij evenementen of symposia. Een overzicht van lezingen en symposia in 2024;

De Aloysiuskerk als centraalbouw, ontworpen voor een moderne liturgie,

Utrecht, 22 november 2024

Op verzoek van architectuurhistoricus prof. dr. Koen Ottenheym (Universiteit Utrecht) en de Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond hebben wij een lezing verzorgd bij de studiedag ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de Aloysiuskerk in Utrecht.

Symposium Toekomst kerktorens Nederland

Den Haag, 24 Oktober 2024

In 2024 vierde Den Haag het zeshonderdjarig bestaan van zijn trots, de toren van de Grote Kerk: de '**Haagse Toren**'. Naar aanleiding daarvan organiseerde Kerk & Co op 24 Oktober 2024 ondersteund door onder andere Stichting Kerkenland een symposium over de toekomst van kerktorens in Nederland.

Het was een middag met inspirerende sprekers, praktische sessies en het uitwisselen van kennis en ervaring. Met antwoorden op vragen zoals: Hoe kunnen we de kerktorens in Nederland een mooie toekomst geven? En hoe kunnen we van elkaar leren in de complexe onderhoudsopgave met verschillende eigenaren en in nieuwe kansen en mogelijkheden voor exploitatie? Hoe zit het met de veiligheid en verzekering van kerktorens?

Het symposium vond plaats in de Grote Kerk Den Haag. Ook was er de mogelijkheid om de 288 treden van de 600-jarige Haagse toren te beklimmen en te genieten van het zicht op hartje Den Haag.

Een sterke toren in het midden der stad

Leeuwarden, 16 mei 2024

Op verzoek van dhr. Gerhard Bakker, docent-onderzoeker aan de NHL Stenden Hogeschool, hebben wij een gastcollege verzorgd voor studenten van de opleiding bouwkunde aan de betreffende onderwijsinstelling.

5.1.4 Sociale media, uitdragen belang van kerkbehoud

Het Stichting Kerkenland instagram account is een leuk en levendig platform. Door het regelmatig plaatsen van foto's, interessante feiten en curiositeiten over allerlei kerken uit het Nederlandse kerkenlandschap, proberen wij mensen te interesseren voor de schoonheid van kerkgebouwen, en het belang van kerkbehoud duidelijk te maken. Het bereik van ons instagram account blijft gestaag doorgroeien. Het aantal volgers staat inmiddels op 642, dat is weer ruim 100 meer dan het vorige verslagjaar 2023.

5.2 Huidige en geplande projecten

5.2.1 Kerken database

De kerken database is en blijft een belangrijk onderdeel van Stichting Kerkenland.

De Vrije Universiteit Amsterdam en Stichting Kerkenland zijn sinds 2012 de grondleggers en partners van het eerste uur voor zowel de database als de kerkenkaart. Na het maken en vullen van de database en de lancering van de kerkenkaart in de periode 2012-2018, is het Geoplaza platform van de Vrije Universiteit Amsterdam de hosting partner van de kerkenkaart.

VU heeft eind 2024 aangegeven op termijn te willen stoppen met deze hosting, en Stichting Kerkenland verzocht een andere hostingpartner te zoeken. Wel heeft VU aangegeven de kerkenkaart een warm hart toe te dragen, deze transitie met beleid te willen laten gebeuren, en geen haast te hebben met haar ambitie om de hosting te stoppen. Dit geeft Stichting Kerkenland tijd om op deze transitie te anticiperen en de migratie voor te bereiden. Wij verwachten dat op zijn vroegst in 2026 de hosting migratie plaats zal gaan vinden. De voornaamste uitdagingen voor Stichting Kerkenland zijn het vinden van de nieuwe hostingpartner, en het werven van het benodigde geld voor het hele proces inclusief jaar 1 software licentie van de nieuwe digitale kaart hostingpartner.

Parallel aan, maar wellicht ook in combinatie met het vorenstaande, willen wij onze ambitie voortzetten om de Nederlandse kerkenkaarten / -bestanden met elkaar te integreren. Hoe dit precies vorm te geven is voor ons op dit moment niet duidelijk. Het hangt sterk af van de welwillendheid van de aanbieders van de andere kerkenkaarten, maar ook van onze ervaringen en voortgang met de database hosting migratie.

Wat ook nog steeds op de agenda staat is de uitbreiding van onze database met kerken gebouwd na 1970. Het toevoegen van dit meest recente tijdvak is een laatste stap in de ontwikkeling van de database. Hierna zal de Stichting Kerkenland database alle kerken in het Nederlandse kerkenlandschap omvatten.

5.2.2 Waardestellingen en beschrijvingen van kerkgebouwen

Met regelmaat doen andere -voornamelijk private- partijen in de kerkelijk erfgoed sector een beroep op onze expertise ten behoeve van zogeheten waardestellingen en beschrijvingen van kerkgebouwen. Tegen een bescheiden vergoeding stellen wij deze expertise beschikbaar, en dat zullen we ook in 2025 blijven doen. De eindgebruikers van deze waardestellingen en beschrijvingen zijn voornamelijk lokale en regionale overheden, ter inventarisatie van hun kerkenbestand, ten behoeve van beleidsbeslissingen.

5.2.3 Lezingen en symposia

Wat ook doorgaat in 2025 is onze beschikbaarheid voor het geven van een lezing of voordracht tijdens een symposium of anderszins evenement inzake kerkbehoud, kerk geschiedenis et cetera. Op onze website kunt u lezen aan welke evenementen en symposia Stichting Kerkenland sinds oprichting heeft bijgedragen, het zijn er enkele tientallen inmiddels. Voor 2025 hebben wij alweer nieuwe lezingen en symposia op de agenda.

5.2.4 Sociale media, uitdragen belang kerkbehoud

Ten slotte gaan we door met onze online activiteiten ter promotie van het belang van kerkbehoud; Door middel van regelmatige postings op onze Instagram pagina, houden we de mooie indrukken van allerhande kerkgebouwen levend, en tonen we goede herbestemmingen die als voorbeeld en inspiratie dienen.

Financieel verslag boekjaar (1 januari t/m 31 December)

Inkomsten en kosten verslagperiode

INKOMSTEN

	2024	2023
Donaties / fondswerving	€ 10.500,00	€ 12.500,00
Lezingen / seminars etc	€ -	€ -
Diensten voor derde partijen	€ 245,00	€ 250,00
Rente spaarrekening	€ -	€ 10,02
	€ 10.745,00	€ 12.760,02

KOSTEN

Kosten voor Digitale Kerkenkaart / lezingen / seminars	€ -	€ -
Bijdrage projecten (uitgave boek "Sterke toren")	€ -	€ 1.193,92
Representatie (website, visitekaartjes etc.)	€ 196,02	€ 72,60
Notaris kosten schenkingsakten	€ -	€ -
Bestuur onkosten	€ 323,56	€ 200,00
Bank & KvK kosten	€ 203,16	€ 203,16
Registratie anbi.nl	€ -	€ 34,99
	€ 722,74	€ 1.704,67

FINANCIEEL RESULTAAT¹

€ 10.022,26 € 11.055,35

¹ Het positief financieel resultaat is grotendeels een gevolg van de onderhandse lening die in jaarlijkse donatie tranches gedoneerd wordt en aldus niet meer als verplichting op de balans verschijnt. Deze lening is in de periode 2015-2017 al door Stichting Kerkenland ontvangen, en aangewend ter co-financiering van het VU-HDC project. Aldus is dat deel van het financieel resultaat geen positieve kasstroom.

Balans

	ultimo 2024	ultimo 2023
<u>ACTIVA</u>		
Rekening courant 57.30.35.628	€ 96,13	€ 273,87
Spaarrekening 58.70.37.954	€ 529,49	€ 829,49
	€ 625,62	€ 1.103,36
<u>PASSIVA</u>		
Schuld:		
Onderhandse lening	€ -	€ 10.500
Eigen vermogen:		
Eigen vermogen ²	€ 625,62	€ -9.396,64
	€ 625,62	€ 1.103,36

² Het negatief eigen vermogen ultimo 2023 is volledig gedekt door de onderhandse lening. Deze lening wordt in jaarlijkse donatie tranches op termijn geheel omgezet in donatie. De laatste termijn is de 2024 donatie a €10.500 , waarna de lening geheel door donatie afgelost zal zijn.

Begroting 2025 - 2026

	2025	2026
<u>INKOMSTEN</u>		
Donaties cultuurfondsen	€ 1.500	€ -
Fondswerving Kerkenkaart & database migratie project	€ -	€ 15.000
Overige donaties	€ -	€ -
Lezingen / seminars	€ -	€ -
Baten projecten/diensten voor derden	€ 500	€ 500
Totaal inkomsten	€ 2.000	€ 15.500
<u>UITGAVEN</u>		
Onderhoud database kerkgebouwen	€ 1.000	
Kosten Kerkenkaart & database migratie project	€ -	€ 15.000
Kosten handelseditie dissertatie	€ 500	€ -
Uitvoering projecten derde partijen (provincie, gemeente, rijk)	€ -	€ -
Overhead	€ 450	€ 450
Kosten PR / website hosting etc.	€ 100	€ 125
Totaal uitgaven	€ 2.050	€ 15.575
Begroting resultaat periode 2025-2026	€ -125	